

סיפורו האישי של מנהל הבנק אנתוניא שניצור השבוע כחשוד בזיוף חתימות "קיבלתי רשות לזייף!"

הבנק החדש סרב לקבל את הסניף, ואני יסדתי את חברת תנקה לאשראי, שהמשיכה את הפעולות הכספיות.

★ ★ ★

מדוע נוהגים כי כפושע?

ר פי הסכם עם בנק ארץ-ישראל בריסניה פתחתי, לפני כשלוש שנים, את סניפם בנתניה. הבנק סימן לא השקיע אף פרוטה בעיסוקה, ולא מאומה בפעולה זו. כאשר הפסקתי לעבוד אתם, ביקשתי שיחזירו לי את כספי, אולם עד היום הם נשארו חייבים לי 15 אלף לירות.

כשפתחתי את סניף בנק ארץ-ישראל בריסניה, העברתי אליו את כל לקוחותי והיפקדים שלי. כשראיתי שאצטרך להפוך מהאנשים הללו, פתחתי משרד חדש והודעתי על כך ליוזמי. רובם הגדול הביעו רצון להעביר את פקדונותיהם אלי, ואני בצעתי זאת עבירות. נכון שבמקרים אחדים נעשה הדבר בצורה לא מקצועית. חתמתי על היפקדים, של איתם אנשים, במקום שיחזרום הם עצמם. זה לא נהוג אמנם, אבל היו לי

מספיק צבאי נגד שלושה יהודים, שהואשמו כקומוניסטים. למעשה היו אלה שלושה בעלי משפחות, ששיתפו פעולה עם הבולשביקים כדי להתפרנס מכך. הבטחתי לרוב כי אגש לבית-המשפט ואנסה להציל את היהודים. בית-המשפט קבע את מושבו לי שעות אחר-צהריים, והמשפט הראשון היה נגד שלושה פורעים שרצחו יהודי ושדדו את רכושו. הם הודו ונידונו למיתה.

פניתי אל נשיא בית-הדין וביקשתי לי אפסר לי להסביר את עמדתם של הנאשמים היהודים, אבל הוא סירב וטען כי יש להם מומחה יהודי מיוחד לתפקידים מעין אלה. ראיתי שאין לי מה לעשות, ומאחר שלא רציתי להשפיל את עצמי לפניו, חזרתי למשרדי וחייכתי לראות איך יפול דבר. כעבור שעות אחדות הופיעו שוב הרב והכבדים, הודיעו לי כי השלושה נידונו למיתה. הם התחננו כי אעשה כל מה שאוכל להצילם. השעה הייתה שעת-לילה מאוחרת. ניגשתי אל ביתו של בלכוביץ, שכ-מפקד צליון היה עליו לאשר כל גורדין לפני ביצועו.

עזרוו האיש הודיע לי כי הוא ישן ואסר עלי להפריע לו. כתבתי לו פתק וביקשתי מעוזרו, שיראה לו אותי, לפני שיאשר את גור דינם של שלושת היהודים. הוספתי שאם יחון אותם, אהיה אני עצמי אחראי לכך שהם יהיו נאמנים למשטרה. למחרת בבוקר שוב בא אלי הרב והודיע כי מור בלים את ששת הנידונים, שלושת הפורעים ושלושת היהודים, לבית הקברות, להוצאתם להורג. אמרתי לרוב, כי אם הוא מאמין באלוהים, שישב אתי במשרדי ויחכה לראות מה יקרה לשלושת היהודים.

השישה הובלו לבית הקברות, שם היו כבר מוכנים שישה קברים. ראשונים הובלו שלושת הפורעים. הם נורו ונפלו-ישר לתוך הקברים. אחריהם הובאו היהודים למקום. ברגע האחרון ניגש אליהם מפקד כיתת הירורים, ואמר להם כי גם הם ראויים לאותו גורל, אבל המפקד היהודי ביקש חנינה עבורם, ועתה עליהם ללכת אליו ולכפר על עונם בשורות נאמן.

★ ★ ★

שש שנים שירתתי כשוטר

אני ישבתי וחייכתי במשרד יחד עם הרב. פתאום נראתה ברחוב התה לוכה המורה ביותר שראיתי מעודי. שלושת הנידונים צעדו בראש, ואחריהם כל אנשי העיירה, יחד עם הילדים, הנשים והוקנים. כולם באו להודות לי ואני זכיתי בו במקום בשלושה חיילים.

אחרי שהשלמתי את הגיון היסודי בי מקום, המשכתי הלאה בהסוהר כל הסכינה. עם גמר המלחמה בין הפולנים והבולשביקים, חזרתי לורשה ומשם עליתי לארץ. זה היה בשנת 1920. באתי לתל-אביב בתקופה של שפל וחוסר-עבודה. בתור שומר-דלת הצטרפתי מיד להסתדרות הפועל-המזרחי. יצאתי למושבות פתח-תקוה וראשון-לציון והתחלתי לעבוד כפועל חקלאי, כביכוש העבודה העברית. המשכתי בכך שנים אחדות עד שיום אחד ראיתי מודעה שקראה לצעיר רים להתגייס למשטרה. הגשתי בקשה ואחרי שבערתי בחינות נתקבלתי לשרות תחת פיקודו של חיים הלפרין, המשמש כיום המפקח העירוני הראשי בתל-אביב. שרתתי יחד עם הקצינים פלג, שטיינברג, אחיאסף וורטמן ורבים אחרים שכיום הופשרם עמדות נכבדות במשטרה.

התחלתי בשרות בשנת 1923. אחרי שש שנים נודע לי במקרה כי הסתדרות בני-בנימין, עומדת להקים כפר חודש. פניתי אליהם ועובדו בך-עמי, שהיה המוכיר הכללי של הסתדרות, הסכים לקבלני כמתגייס. שלשתי לידיו 125 לירות תמורת 25 דונם אדמה. הפסקתי את עבודתי במשטרה והצטרפתי לכפר, שבו עבדתי בין היתר כמסד הכספים, שאחר כך הפך להמואה וחסכון.

עבדתי שם עד לשנת 1946, בה נפגשתי עם עורך-הדין ברקאי מתל-אביב שהיה אחז ממנהלי בנק נורווק-אידלז. הוא הציע לי לפתוח סניף של הבנק בנתניה. הסכמתי ופתחתי את הסניף, אחרי שהתסדרתי מי-הלוואה וחוסנו. המוסר, ששינה את שמו לבנק שרוך, הסתבך קצת ונמכר לבנק ארצי.

בין שאר פרשות-השחיתות, שהציפו השבוע את המדינה והרחימו את האזרח, הזדקרה גם פרשתו של חיים גורליק, המנהל בן ה-61 של "בנק ארץ-ישראל-בריסניה" לשעבר, שנעצר ונאשם בזיוף מיסמכים. החשד נגד גורליק הוא - שחתם את שם לקוחותיו על צ'קים, והשתמש בצורה זו בכספי הלקוחות כאוות-נפשו. נראה כי אין מאשימים את גורליק שמעל בבסק, אלא בכך ששילם ללקוחותיו ריבית רגילה על כספם, בעוד שהוא עצמו הלווה את הכסף בריבית קצוצה - דבר שבתנאי המשק הישראלי יכול היה להכטיף לו רווחים גדולים מאד. גורליק עצמו לא הכחיש את עצם העובדות, אך טען שהלקוחות הרשו לו לעשות בכספם ככל העולה על רוחו, כולל לחתום את שמותיהם. מבלי לקבוע עמדה בענין שידור בפני בית-המשפט, מפרסם "העולם הזה" לחן את סיפורו האישי של גורליק, הנוגע לא רק לפרשה, אלא גם מתאר את דרך חייו של האיש. בתקופה בה נאשמים אנשים מוכבדים בתכופות נזכרת והולכת במעשי-שחיתות, יש משום חשיבות חברתית ברקע האישי של החשודים.

מאת חיים גורליק

אבל נראה שגורליק בכל זאת נחרץ אחרת.

★ ★ ★

"היצעתי לגנרל צבא יהודי"

ר עיר נכנס הצבא הרוסי-הלבן של הגנרל בלכוביץ, ששיתף פעולה עם הפולנים של פילסודסקי, בהנהגת המנהיג האנטטיקומוניסטי סבינקוב והפרעות השתרצו ללו באין מפריע. החיילים גנבו את הרכוש, אנסו את הנשים ורצחו באין מפריע. קקצין לא יכולתי לסבול את ההשתוללות ופניתי אל מספר מורים ומורות יהודיים בבית ה"ספר העברי במקום, והחלטנו לנסות לארגן גדוד יהודי שיגן על הישוב.

באחד מאותם ימים עברתי במקרה ברחוב הראשי בעיר, והופתעתי לראות ליד פתח אחד הבתים, שני חיילים מגדודו של בלכו-ביץ, ובידיהם חרבות שלופות. שאלתי אחד מהם, מדוע הם ניצבים שם ומי נמצא בפנים הבית? הוא ענה לי כי בלכוביץ וסבינקוב נמצאים בפנים. ביקשתי להודיע לסבינקוב כי אני רוצה לשוחח אתו. לא מחוצצתי באותו רגע, מה ללול לצמח לי מהחוצפה הזאת, ועוד לפני שהספקתי לחשוב מה לומר, יצא החייל שוב, ציזה עלי להיכנס לבית.

המנהיג הלבן שאל מי אני ומה רצוני. הסברתי לו כי בכוחותי לארגן גדוד יהודי, והייתי מעדיף לעשות זאת במסגרת צבאית. סבינקוב ביקש ממני לחכות ונכנס להתייעץ עם הגנרל. כעבור דקות אחדות הוא יצא והודיע לי חגיגתי, כי הם החליטו להרשות לי להקים את הגדוד במסגרת שלהם.

כבר למחרת, הופיעו כל העתונים שהגיעו מורשה, עם שתי ידיעות ענקיות על אותו ענין. באחת נאמר כי הגנרל בלכוביץ התיר לי להקים גדוד יהודי במסגרת צבאית. ובשני ניה הייתה התראה של הגנרל, כי כל חייל, שיפתש בשוד, רצח, או פעולה אחרת נגד היהודים, ייהרג במקום.

ההתרגשות שחוללו שתי הידיעות בקרב היהודים, היתה עצומה. אני עצמי מוניתי כמוציאן לפועל של הפקודות מבחינה צבאית וחקוית. הוסמכתי להרוג במקום כל פורע שיתפש על-ידי. עברתי עם אנשי כספיים ובעיירות באזור, ובכל מקום ששדדו מי יהודי פרה, החזותי לי שתיים, שלקחתי בי חזרה מן הפורעים. היהודים באותם המקרים מות היו נבהלים ברגע הראשון, כאשר היו רואים אותנו, ורק אחרי שהיינו מתחילים בפעולות הטיהור, היו נרגעים ומימי מים ראש בגאווה שהיתה ממש על גדוניהם.

★ ★ ★

בקשתי מהמפקד הנינה

אחת מהעיריות שנקראה טרוב, נכנסתי במקרה לביתה של השוחט היהודי. הוא התחלחל כשראה אותי, כי לבושי היה בדיק כמו לבושם של מפקדי הגדודים האחרים. התחלתי מיד לדבר אליו אידיש, והמסכן כמעט התעלף. בטום אופן לא האמין כי אני אמנם יהודי. רק למחרת בבוקר, כשהלכתי אתו לבית-הכנסת והוא ראה כי אני יודע לקרוא בתורה, נשתנה יחסו אלי. קבעתי בבית את משרדי למשך כל זמן שהותי במקום.

למחרת באו אלי רב העיירה ונכבדיה, וסיפרו לי כי באותו ערב עומד להתקיים

שכתי במיטה מבלי שיכולתי להתנועע. הפצע שברגלי הכאיב לי מאוד. פתאום דפק מישהו בדלת. ניגשתי לפתח, עמדו שם ארבעה אנשים, הקצין יחושע דר, ממשטרת פתח-תקוה, סמל-משטרה נוסף ושני אורחים, פקיד ופקידה שזיהו את עצמם כעובדי המפקח על הבנקים. הם ביקשו רשות לערוך חיפוש בבית. מובן שלא התנגדתי, כיון שידעתי כי אין לי מה להסתיר.

אנשי המשטרה ערכו את החיפוש בעיר לות רבה. הם לא השאירו ארון, מגירה או מיטה אחת בכל הדירה, שלא חיפשו בהם ובסביבתם. אחרי שסיימו את הבדיקה הקפידתי ולא גילה דבר, הודיע לי הקצין דר, כי אמנם לא גילה כלום בחיפוש, אולם הוא ביקש ממני שאצטרף אליו לתחנת-המשטרה בפתח-תקוה. זה היה בשעה שש לפנות ערב. הסברתי לקצין כי אינני מסוגל ללכת, בגלל הפצע ברגל, אבל הוא עמד על שלו ונתן הוראה לקרב את מכונית המשטרה עד לפתח הבית, כדי שלא אצטרך לצעוד ברגל.

לא תארתי לעצמי כי יאשימו אותי ב"עברות חמורות. דר אמר כי ייתכן שאשוב באותו ערב, אבל הוא אינו בטוח. נסעו לפתח-תקוה, ושם אחרי חקירה קצרה, הודיע לי הקצין כי עליו להכניס אותי לתא הכלא. נדהמתי עד שכמעט לא יכולתי לדבר. מיוסרתי לקצין כי אני חולה-סוכר, הנמצא בטיפול רפואי מתמיד, וכי אינני יודע אם אוכל להחזיק מעמד בתנאי כלא.

★ ★ ★

"האדומים גיפו אותי לצבא"

רציתי לו להכניס אותי עם שוטר למלון במקום, ולחייב אותי בכל ה"הוצאות. אולם הוא סירב לשמוע על כך. הושלכתי לתא כלא אפל, שבו היו כבר מוטלים מספר אנשים, כשישה או שבעה, יהודים וערבים, שזיהו את עצמם כפושעים ומסתננים. מחוסר-ברירה מצאתי לי מקום על מדרון למוכך, וכך שכנתי כל הלילה, נעקע על ידי אלפי היתושים, וחזוה ביתר האסירים העושים את צרכיהם בדלי שעל ידי.

כל אותו לילה לא עצמתי עין והיה לי המון זמן לחשוב על כל מה שעבר עלי ב-61 שנות חיי. נמצאתי כבר במצבים טובים וגרמתי מזה שהייתי נתון בו, אולם מעולם לא נהגו בי כפושע. להיפך, על אף היותי יהודי, בגולה, זכיתי ברוב המקרים לכבוד הערכה שלא יהודים רבים זכו להם באותם ימים.

חייתי בין הקצינים היהודים הראשונים, שהוסמכו ברוסיה בשנת 1917. עברתי בית-ספר לקצינים, ואחרי שנתיים-קצתן בי גדוד ה"לירגלים", חזרתי הביתה והמשכתי בעבודתי הרגילה (הורי היה סוחרו בעצים), עד שהבולשביקים פרקו את צבא הצאר וייסדו ממשלה את הצבא האדום. הם סבלו ממחסור חמור בקצינים בעלי-מקצוע וניסו אותי כלי לשאול הרבה שאלות.

נאלצתי להילחם בחזית הפולנית, עד שהי רוסים נחלו מפלה ניצחת ליד ורשה ותתי חילו לסגת. גם אני נסוגתי יחד אתם, וכך הגעתי עד למינסק. הצבא האדום המשיך לסגת, אולם אני נשארתי בפיתק. פשטתי את המדים וניסיתי לארגן לי את חיי כאזרח.

נאשם גורליק

בכלא, ליד גנבים ומסתננים

על כך אישורים מאותם הלקוחות הורשתי לעשות כל פעולה בשמם, כולל חתימה. בבקורת שערך המפקח על הבנקים, הוא העיר לי שאסור היה לי לפעול בצורה שבה פעלתי. מאז עברה למעלה משנה ולא שמעתי כל תלונה מצד הנהלת הבנק, שבו לא עבדתי יותר.

עכשיו מאשימים אותי בכך שניצלתי פקדונות של לקוחות, שביקשו להפקיד את כספם בבנק, לצרכי הפרטיים. וזה בשעה שאפשר לומר, כי מלכתחילה היה הון הבנק כולו שלי, ויכולתי לעשות בו ככל העולה על רוחי. יחד עם זה נכון הוא, כי בכמה מקרים טייתי מן המקובל בעסקי בנקאות. כשהרגשתי, למשל, שאני עומד להפסיק את עבודתי בבנק, הודעתי ללקוחותי כי אני מעביר את כספם אלי, כדי שיהיה בטוח יותר.

עשיתי כבנק בדרך כלל כל מה שרציתי, כיון שהרגשתי שזה בסמכותי. אם פה ושם טייתי מהדרך, את זאת יזכיר בית המשפט. אולם דבר אחד ברור לי: לא מעלתי באמון נם של לקוחותי. והראיה: גם כיום, אחרי המקרה, עדיין מוסיפים לקוחותי הישנים לעבוד אתי, בלי כל חשש. לא מעלתי דבר פעם בכספם שלהם, ולא גנבתי מהם דבר. ואם כך, מדוע זה נהגו בי כפושע פלילי?